

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ГЕФ
«31» серпня 2022 р.,
протокол № 7

Голова Вченої ради

_____ Володимир КОТЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Цивільна безпека та охорона праці»

для студентів освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма
«Міжнародні економічні відносини»
гірничо-екологічний факультет
кафедра маркшейдерії

Схвалено на засіданні кафедри
маркшейдерії

«29» серпня 2022 р.

протокол № 7

В.о. завідувача кафедри

_____ Сергій ІСЬКОВ

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Олександр ЮРКІВСЬКИЙ

Розробники: к.т.н., доц. кафедри маркшейдерії Іськов С.С.

к.т.н., доц. кафедри маркшейдерії Криворучко А.О.

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		42 год.	82 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 9 % аудиторних занять, 91 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за навколишнє середовище, особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях з врахуванням ризику виникнення техногенних аварій та природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим врахуванням ризику виникнення техногенних аварій і природних небезпек та врахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та геополітична безпека» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК16. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК16. Здатність ефективно здійснювати комунікацію в різних суспільно-політичних умовах та на різних рівнях (регіональному, геополітичному, глобальному), використовуючи інформаційно-комунікаційні технології.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»:

РН1. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 4

світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. **Правові та організаційні питання охорони праці**

Теми 1.1. Вступ. Загальні питання, правові та організаційні основи охорони праці

Тема 1.2. Державне управління та організація охорони праці на підприємстві.

Тема 1.3. Організаційні основи охорони праці.

Тема 1.4. Навчання з питань охорони праці

Теми 1.5 Профілактика травматизму та професійних захворювань

Змістовий модуль 2. **Цивільна безпека.**

Тема 2.1. Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій.

Тема 2.2. Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Тема 2.3. Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та протипожежний захист ОГ.

Тема 2.4. Забезпечення заходів та дій правоохоронців в межах єдиної системи цивільного захисту.

Тема 2.5. Дії під час надзвичайних ситуацій різного рівня та захист населення при цьому.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 5

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усьо го	у тому числі				усьо- го	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
Змістовий модуль 1. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ										
Тема 1.1. Вступ. Загальні питання, правові та організаційні основи охорони праці	11	4	2	-	5	8	2			6
Тема 1.2. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	11	4	2	-	5	6				6
Тема 1.3. Організаційні основи охорони праці. Навчання з питань охорони праці	11	4	2	-	5	8	2			6
Тема 1.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань	12	4	2	-	6	8				8
Разом за змістовим модулем 1	45	16	8	-	21	30	4			26
Змістовий модуль 2. ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА										
Тема 2.1. Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій.	9	2	2	-	3	6		2		4
Тема 2.2. Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	9	4	2	-	3	8				8
Тема 2.3. Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ	9	4	2	-	3	8				8
Тема 2.4. Забезпечення заходів та дій в межах єдиної системи цивільного захисту	9	4	1	-	3	8				8
Тема 2.5. Дії під час надзвичайних ситуацій різного рівня та захист населення при цьому	9	2	1							
Разом за змістовим модулем 2	45	16	8	-	21	30	6	2		28
Усього годин	90	32	16	-	42	90	4	4		82

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 6

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	№1. Травматизм та професійні захворювання	2
2	№2. Дослідження метеорологічних умов у виробничих приміщеннях	1
3	№3. Дослідження природної і штучної освітленості робочих місць	1
4	№4. Дослідження виробничого шуму	1
5	№5. Вивчення будови, використання й обслуговування вогнегасників.	1
6	№6. Долікарська невідкладна допомога.	2
7	№7 Засоби, методи аналізу, принципи здійснення оцінки, класифікація та моніторинг надзвичайних ситуацій.	2
8	№8 Планування заходів, прогнозування обстановки, організація проведення невідкладних та рятувальних робіт	2
9	№9 Оцінка готовності об'єкта господарювання до функціонування в умовах надзвичайних ситуацій та принципи її здійснення	2
10	№10 Забезпечення заходів та дій в межах єдиної системи цивільного захисту	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Загальні питання, правові та організаційні основи охорони праці	4
2	Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	4
3	Організаційні основи охорони праці. Навчання з питань охорони праці	6
4	Профілактика травматизму та професійних захворювань	4
5	Цивільний захист України та його завдання. Надзвичайні ситуації та їх класифікація.	4
6	Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації надзвичайних ситуацій на потенційно небезпечних об'єктах.	4
7	Вимоги до складання та змісту плану локалізації і ліквідації надзвичайних ситуацій. Єдина державна система локалізації і ліквідації надзвичайних ситуацій.	4
8	Розв'язування типових завдань з проти- вибухового та протипожежного захисту: оцінка інженерної та пожежної обстановки зонах в ураження, що створюються при техногенних вибухах.	4
9	Людський чинник та його роль у забезпеченні безпеки людей в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій. Аналіз надійності роботи персоналу в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій.	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 7

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
10	Визначення критеріїв і норм екологічної безпеки, контроль за безпечним використанням природних ресурсів. Правової режим зони надзвичайної екологічної ситуації.	4
	Разом	42

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів не передбачені.

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються такі методи навчання:

1. При проведенні лекційних занять – словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія з поєднанням наочних методів навчання: ілюстрування, демонстрування. Широкого застосування набули лекції-презентації. Читання лекції супроводжується демонстрацією інформації із заданої теми у вигляді таблиць, схем, текстів, які використовуються при читанні лекції.

2. При проведенні практичних робіт – поєднання як словесних методів навчання (інструктаж, пояснення, розповідь), так і наочних (ілюстрування та демонстрування) та практичних (вправи, розрахункові та розрахунково-графічні роботи, безпосередні вимірювання параметрів) методів.

3. Самостійна поза аудиторна робота студентів.

9. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни «Цивільна безпека та охорона праці» застосовуються поточний, модульний контроль і підсумковий контроль знань студентів. Останній здійснюється у формі заліку. Такий порядок контролю і оцінювання знань застосовується щодо студентів денної форми навчання.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного контролю і на іспиті. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

1. *Поточний контроль.* В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та вимірювань, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань дисципліни.

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

1) систематичність та активність роботи на лекційних та практичних заняттях;

2) виконання завдань для самостійного опрацювання;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 8

3) виконання модульних (контрольних занять).

При контролі систематичності та активності роботи на лекційних заняттях оцінці підлягають: рівень знань продемонстрований в письмових та усних відповідях на лекціях та практичних заняттях, системність при проведенні практичних робіт, результати експрес контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань, проведення розрахунків, написання рефератів, презентацій.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають: тести, виконання письмових завдань під час проведення контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, розв'язання виробничих ситуацій, інші завдання.

2. Система підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю з дисципліни «Цивільна безпека та охорона праці» є залік. Залік проводиться у тестовій письмовій формі. Студент має право не складати іспит і отримати оцінку за результатами ПМК, якщо він виконав всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів і отримав позитивну (за національною шкалою) підсумкову оцінку.

Якщо студент отримав не задовільну оцінку або не згоден з оцінкою за результатами ПМК, він повинен скласти залік.

3. Перелік тестових завдань на залік

На залік виносяться тестові завдання, складені на базі основних питань і завдань, засвоєних та виконаних під час вивчення всього курсу (в т.ч. питання, винесені на самостійне опрацювання). Білет включає 50 тестових завдань зі всіх тем навчальної дисципліни відповідно до тематичного плану дисципліни, лекційного матеріалу, переліку питань для самостійного вивчення дисципліни, питань для проведення самостійної роботи студентів.

У дисципліні існує можливість врахування результатів неформальної освіти. При наявності сертифікату, посвідчення чи іншого документу, що підтверджує здобуття знань, компетенцій та результатів навчання з питань, пов'язаних з даною дисципліною, можливе перезарахування окремих тем або призначення додаткових балів (не більше 10).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Загальна кількість балів за якими оцінюється вся поточна робота

Поточне тестування, самостійна робота, захист лабораторних робіт							Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			100
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T2.1	T2.2	T2.3	
10	10	10	10	10	30	10	10	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 9

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до теоретичного, практичного та самостійного вивчення теми «Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» навчальних дисциплін «Основи охорони праці», «Безпека життєдіяльності, охорона праці та навколишнього середовища» (для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей) / С.С. Іськов, М.С. Куницька, Н.М. Остафійчук. – Житомир: Житомирська політехніка, 2020. – 84 с.

2. Методичні рекомендації до теоретичного, практичного та самостійного вивчення теми «Атестація робочих місць за умовами праці» навчальних дисциплін «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» (для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей) (автори: Іськов С.С., Соболевський Р.В., Криворучко А.О., Камських О.В., Панасюк А.В.). – Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 78 с. Електронне видання (Протокол НМР №1 від 21.05.2020 р.)

3. Методичні вказівки до практичного вивчення навчальних дисциплін «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» для студентів всіх спеціальностей освітніх ступенів «бакалавр», «магістр» денної та заочної форм навчання (автори: Панасюк А.В., Іськов С.С., Камських О.В.). 2020. 58 с. Електронне видання. (Протокол НМР №1 від 21.05.2020 р.)

4. Методичні вказівки на тему: «Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричиняли втрату працездатності»/Укладачі: Дерев'яно О.В., В.О. Шлапак. - Житомир:РВВ ЖДТУ, 2008. – 40 с.

5. Охорона праці: Лабораторний практикум, частина 1 / Під редакцією В.Й. Сивка. – Житомир, ЖІТІ, 2001.- 63с.

6. Охорона праці: Лабораторний практикум, частина 2 / Укладачі В.Й. Сивко, О.В. Дерев'яно. – Житомир, ЖДТУ, 2007.- 80 с.Табл.12. Рис7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 10

7. Методичні вказівки до програмного контролю з лабораторного практикуму курсу «Основи охорони праці» (для студентів усіх спеціальностей). / Укладачі: В.Й. Сивко, С.С. Іськов - Житомир, ЖДТУ, 2005.- 45 с.

8. Методичні вказівки до аудиторного та самостійного вивчення дисципліни «Основи охорони праці» (для студентів напряму підготовки 6.050301 «Гірництво»). / Укладачі: В.Й. Сивко, С.С. Іськов - Житомир, РВВ ЖДТУ, 2010.- 62 с.

9. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Основи охорони праці» для студентів всіх спеціальностей освітнього рівня «бакалавр» денної та заочної форм навчання / С.С.Іськов. – Житомир: ЖДТУ, 2018. – 28 с.

12. Рекомендована література

Базова

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
5. Кодекс цивільного захисту України.
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
7. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
10. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270.
11. Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу, затверджений Наказом МОН України від 16.05.2019 р. № 659.
12. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою КМУ від 17.04.2019 р. № 337.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 11

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».

14. НПАОП 0.00-7.15-18 «Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями», затверджені наказом Мінсоцполітики від 14.02.2018 № 207. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18>.

15. ДСанПіН «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затверджена наказом МОЗУ від 08.04.2014 р. № 248. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14>

16. ДСанПіН 3.3.2-007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин», затверджено Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10 грудня 1998 р. № 7. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2445>

17. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.

18. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

19. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

20. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.

21. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

22. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

Основна

1. Сивко В.Й. Правові та організаційні основи охорони праці в Україні: Навчальний посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2003. – 127 с. Табл.: 3. Бібл. назв: 13. Без іл.

2. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 302с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 12

3. Ткачук К.Н., М.О. Халімовський, В.В. Зацарний, Зеркалов Д.В. та ін. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Основа, 2011. Режим доступу: <http://www.zerkalov.kiev.ua/node/12>

4. Кучерявий В.П., Павлюк Ю.Є., Кузик А.Д., Кучерявий С.В. Охорона праці: Навчальний посібник. – Л: «Оріяна-Нова», 2007. 368 с.

5. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. – 2-те вид./За ред.. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2004. – 408с.

6. Москальова В.М. Основи охорони праці: Підручник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 672с.

7. Охорона праці: Лабораторний практикум, частина І. /Під редакцією Сивка В.Й. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2001. – 63 с. Табл.24. Рис. 8.

8. Жидецький В. Ц.,. Основи охорони праці: Підручник. – Видання 2 – Львів: Афіша, 2004. – 320 с.

9. Грищук М.В. Основи охорони праці: Підручник – К.: Кондор, 2008. – 240 с.

10. Одарченко М.С., Одарченко А.М., Степанов В.І., Черненко Я.М. Основи охорони праці : підручник. – Х.: Стил-Издат, 2017. – 334 с. Режим доступу:

<https://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1840/1/%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E%D0%A5%D0%9E%D0%A0%D0%9E%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%A6%D0%86.pdf>

11. Охорона праці та цивільний захист: Підручник для студентів, які навчаються за спеціальностями галузей знань «Автоматизація та приладобудування» / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 420 с. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/26895/1/OP_ta_TsZ_pidruchnyk.pdf

12. Бакка М.Т., Редчиць В.С., Сивко В.Й. Основи безпеки життєдіяльності людини. – Житомир., РВВ ЖІТІ, 1997, 340с.

13. Мищенко І.М. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі. – Кіровоград, 1998, 292с.

14. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.

15. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. – 424с.

16. Цивільний захист: навчальний посібник / К. О. Левчук, Р. Я. Романюк, А. О. Толок — Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016 р. — 325 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 13

17. Охорона праці та цивільний захист: Підручник / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська. За ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 472 с.

18. Цивільний захист у схемах: навч. посібник / А.О. Собакарь, Д.Г. Казначеев, В.Д. Поливанюк, О.І. Бойко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 144 с.

19. Р. І. Коваленко, А. Я. Калиновський, О. М. Ларін Підвищення ефективності процесу реагування аварійно-рятувальних формувань на локальні надзвичайні ситуації шляхом використання багатофункціональних комплексів зі знімними кузовами-контейнерами: монографія / Р. І. Коваленко, А. Я. Калиновський, О. М. Ларін – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 120 с.

20. Цивільний захист України: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Я. Бедрій, В. Малов. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2017. — 392 с.

21. Губський А.Г. Цивільна оборона. Підручник для вищих навчальних закладів. К., Міністерство освіти, 1995, 216 с.

22. Стеблюк М.Г. Цивільна оборона. Підручник. К., «Знання-прес», 2003, 456 с.

23. Цивільна оборона. Навчальний посібник під ред. В.С. Франчука. Львів. Афіша. 2000 р., 334 с.

24. Шоботов В.М. Цивільна оборона. Навчальний посібник. К., «Центр навчальної літератури». 2004, 438 с.

25. Закон України № 2974-ХІІ від 3 лютого 1993 р. „Про цивільну оборону України” із змінами і доповненнями

26. Положення „Про цивільну оборону України”, постанова Кабінету Міністрів України.

Додаткова

1. Бакка М. Т., Редчиць В. С., Сивко В. Й. Основи безпеки життєдіяльності людини: Навч. посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 1997. – 340 с.

2. Сивко В.Й. Розрахунки з охорони праці. Навч. посібник. – Житомир: РВВ ЖІТІ, 2001. – 148 с.

3. Ткачук К.Н., Гурін А.О., Бересневич П.В., Іванчук Д.П., Опш"янський І.Б. Охорона праці: Підручник. – К: «Охорона праці», 1998. – 348 с.

4. Рожков А.П. Пожежна безпека на виробництві. – К., 1997, – 448с.

5. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 14

6. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.

7. Хрутьба В.О. Практикум з курсу «Охорона праці в галузі», - К.: Університет економіки та права «КРОК», 2012 – 58 с.

8. Круковський О.П. Ризик орієнтований підхід до охорони праці та промислової безпеки. Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245316130&cat_id=245293169

9. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздій С.П. "Безпека життєдіяльності" навчально-контролюючі тести. – Київ: "Саміт-книга", 2005. – 148 с.

10. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.

11. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Сгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.

12. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д.

13. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.

14. Закон України № 1809-III від 8 червня 2000 р. „Про захист населення і територій у надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру.

15. Положення „Про єдину державну систему запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру”, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р № 1198.

16. Положення “Про порядок проведення евакуації у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру”, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 р. № 1432.

17. Закон України „Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення” .

18. Закон України „Про правовий режим надзвичайного стану” від 16 березня 2000 року №1550-III.

19. Закон України № від 14 січня 1998 р. „Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань”.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 15

20. Закон України „Про пожежну безпеку” № 618/97-ВР від 5 листопада 1997 року.

21. Загальні вимоги до розвитку і розміщення потенційно небезпечних виробництв з урахуванням ризику надзвичайних ситуацій техно-генного походження. // Наукові керівники: чл.-кор. НАН України С.І. Дорогунцов, генерал-лейтенант Б.Ф. Гречанинов. – К: НАН України РВПСУ, 1995. – 120 с.

22. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона: Навчальний посібник.- Л.: Афіша, 2001. - 336с.

23. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с.

24. Смоляр В. І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. – К.: Здоров'я, Український червоний хрест, 1991. – 32 с.

25. Черняков Г.О., Кочін І.В., Сидоренко П.І., Букін В.Є., Костенецький М.І. Медицина катастроф. За редакцією І.В. Кочіна. – Київ: Здоров'я, 2001. – 350 с

14. Інтернет-ресурси

1. <http://rada.gov.ua>, <https://zakon.rada.gov.ua/> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <https://dsp.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.

3. <https://www.dsns.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

4. <http://www.fssu.gov.ua/> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.

5. <https://www.me.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

6. http://www.sop.zp.ua/norm_zakon.php - Закони і Кодекси України.

7. http://www.sop.zp.ua/norm_npaop01.php - Нормативно-правові акти з охорони праці.

8. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

9. <http://www.budinfo.com.ua> – Портал «Україна строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06-05.01/292.00.1/ Б/ОК10-2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 16

10. <http://op.kpi.ua> – Портал НТУУ «КПІ». Матеріал з питань охорони праці.

11. <http://www.zerkalov.kiev.ua/> – Дмитрій Зеркалов: НТУУ "КПІ" – Проблемы и секреты безопасности.

12. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Житомирської політехніки, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbu.gov.ua/>, Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3 +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек .

13. Інституційний репозитарій Державного університету «Житомирська політехніка» (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти).